

Zpráva o šetření ve věci rodičovského příspěvku paní A.

Paní A., nar. xxxx, bytem yyyy (dále jen „stěžovatelka“), se na veřejného ochránce práv obrátila se stížností na postup Úřadu práce České republiky, krajské pobočky v Příbrami, kontaktního pracoviště Praha-západ (dále jen „úřad práce“), v řízení o rodičovském příspěvku. Stěžovatelka namítá, že v důsledku nesprávného poučení ze strany pracovnice úřadu práce nestihla vyčerpat celkovou částku rodičovského příspěvku.

Po seznámení s obsahem podnětu jsem zahájil šetření a požádal ředitelku krajské pobočky Úřadu práce České republiky v Příbrami o zaslání vyjádření k dané záležitosti.¹

A. Shrnutí závěrů

Úřad práce pochybil tím, že:

- (1) nepořídil žádný záznam o poučení stěžovatelky při podání žádosti o rodičovský příspěvek (část C.1);
- (2) po obdržení dotazu na navýšení rodičovského příspěvku nepoučil stěžovatelku, že nečerpá maximální možnou měsíční výši dávky (část C.1);
- (3) neumožnil stěžovatelce novou volbu výše rodičovského příspěvku poté, co jí na základě rozhodnutí odvolacího orgánu byla dávka přiznána na další období (část C.3).

Generální ředitelství Úřadu práce ČR (dále jen „generální ředitelství ÚP ČR“) a **Ministerstvo práce a sociálních věcí** (dále též jen „ministerstvo“) se dopustily pochybení při metodickém vedení krajských poboček Úřadu práce ČR, když dočerpání částky rodičovského příspěvku vyplacené jiné osobě než přechodnému pěstounovi připouští až na základě odvolacího, přezkumného nebo soudního řízení (část C.2).

B. Skutková zjištění

Stěžovatelka je dlouhodobá pěstounka (nyní již poručnice) Dominika, nar. 2017 (dále též jen „nezletilý“). Nezletilý jí byl svěřen do péče rozsudkem Okresního soudu v Sokolově, který nabyl právní moci dne 15. 4. 2020.² Dne 8. 6. 2020 stěžovatelka požádala o rodičovský příspěvek v částce 12 966 Kč. Dle sdělení úřadu práce k žádosti nepřiložila potvrzení o denním vyměřovacím základu. Měsíční výši dávky si zvolila s ohledem na výši peněžité pomoci v mateřství. Úřad práce uvedl, že jeho pracovníci stěžovatelku při podání žádosti poučili o možnosti provedení změny volby výše rodičovského příspěvku v průběhu jeho čerpání, a to až do maximální výše dávky. V této souvislosti ji informovali, že si úřad práce sám dožádá předmětné potvrzení, aby danou volbu mohla provést. Potvrzení o denním vyměřovacím základu úřad práce obdržel dne 25. 6. 2020. Dne 17. 7. 2020 vypravil stěžovatelce oznámení o přiznání a výši rodičovského příspěvku.

1 Podle § 14 ve spojení s § 15 odst. 2 písm. a), b) a c) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Rozsudek Okresního soudu v Sokolově ze dne 3. 3. 2020.

K žádosti o zaslání protokolu o jednání se stěžovatelkou při podání žádosti o rodičovský příspěvek úřad práce sdělil, že v rámci podání žádosti o dávku se protokol o stanovení výše dávky a poskytnutém poučení nevystavuje, neboť je součástí žádosti (poznámka pod čarou k části F. žádosti). Tu si stěžovatelka přečetla a po ústním poučení i podepsala.

Stěžovatelka k volbě výše rodičovského příspěvku uvedla, že výši dávky zvolila s ohledem na informace od pracovnice úřadu práce, která přímo před ní možnou výši dávky propočítala na kalkulačce.

Dne 20. 7. 2020 stěžovatelka kontaktovala úřad práce ohledně zvýšení rodičovského příspěvku. Odkázala přitom na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, č. j. 6 Ads 21/2017-23, a rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 12. 2019, č. j. 32 Ad 4/2019-29, z nichž vyplývá, že jako dlouhodobá pěstounka může čerpat celou částku rodičovského příspěvku, nikoli pouze tu část, kterou nevyčerpala biologická matka nezletilého. Pracovnice úřadu práce stěžovatelce odpověděla, že zvýšení dávky v návaznosti na předmětné rozsudky je možné, a poučila ji, jakým způsobem může o navýšení požádat.³ Stěžovatelčinu situaci však ještě prokonzultovala s krajskou pobočkou Úřadu práce ČR v Příbrami.

Na základě této konzultace stěžovatelce sdělila, že v danou chvíli nemůže čerpat celou částku rodičovského příspěvku. Informovala ji, že nejprve musí dočerpat dosud nedočerpanou část dávky. Jakmile poté obdrží oznámení o zániku nároku na rodičovský příspěvek, může podat námitky a následně se v odvolání dovolávat zmiňovaných rozsudků.⁴ K předmětnému sdělení úřad práce uvedl, že postupoval v souladu se stanoviskem odboru 44 Ministerstva práce a sociálních věcí, č. j. MPSV – 2017/1489771 – 441. Toto stanovisko bylo potvrzeno i na metodickém dni konaném dne 28. 3. 2019.

Oznámení o zániku nároku na rodičovský příspěvek ke dni 30. 6. 2021⁵ stěžovatelka obdržela dne 9. 8. 2021. V souladu s poučením pracovnice úřadu práce podala námitky a následně odvolání. V něm mimo jiné namítla nesprávné poučení ze strany pracovnice úřadu práce, které vedlo k tomu, že nestihla vyčerpat celkovou částku rodičovského příspěvku. Ministerstvo práce a sociálních věcí odvolání stěžovatelky vyhovělo, rozhodnutí úřadu práce zrušilo a řízení ve věci zániku nároku na dávku zastavilo. V odůvodnění odvolacího rozhodnutí úřadu práce uložilo, aby vycházel z naposledy vydaného oznámení o výši dávky a doplatil stěžovatelce dosud nevyplacené dávky za jednotlivé měsíce. K poučení ze strany pracovnice úřadu práce se ministerstvo nevyjádřilo.⁶

V návaznosti na rozhodnutí ministerstva úřad práce zahájil řízení o snížení rodičovského příspěvku za červen 2021 a o přeplatku na dávce za daný měsíc, neboť vyplacený rodičovský příspěvek v tomto měsíci přesáhl stěžovatelkou zvolenou výši dávky.⁷

3 E-mailová odpověď pracovnice úřadu práce ze dne 21. 7. 2021.

4 E-mailová odpověď pracovnice úřadu práce ze dne 22. 7. 2021.

5 Oznámení ze dne 2. 8. 2021, č. j. 87881/21/PZ.

6 Rozhodnutí ze dne 11. 10. 2021, č. j. MPSV-2021/156234-912.

7 Stěžovatelce byl v souladu s § 30 odst. 6 zákona o státní sociální podpoře vyplacen rodičovský příspěvek za červen 2021 a zbývající část celkové částky rodičovského příspěvku, jež nedosahovala jí zvolené výše měsíční

Stěžovatelka dne 8. 12. 2021 požádala úřad práce o zvýšení měsíční splátky rodičovského příspěvku na maximální možnou částku (37 002 Kč), a to od června 2021. Této žádosti úřad práce nevyhověl s odůvodněním, že volbu výše dávky nelze provádět zpětně.⁸ Dne 12. 1. 2022 úřad práce rozhodl o odejmutí rodičovského příspěvku od srpna 2021, neboť nezletilý v červenci 2021 dosáhl věku čtyř let.⁹

Proti rozhodnutí o snížení rodičovského příspěvku, v němž se úřad práce vyjádřil i k žádosti o zvýšení dávky, podala stěžovatelka odvolání. Ministerstvo její odvolání zamítlo pro opožděnost. Následně stěžovatelku informovalo, že neshledalo podmínky pro zahájení přezkumného řízení, obnovu řízení či nové rozhodnutí.¹⁰

C. Právní hodnocení

C.1 Poučovací povinnost úřadu práce

Zákon o státní sociální podpoře nestanoví konkrétní výši měsíční výplaty rodičovského příspěvku.¹¹ Volba její výše, a tedy i doby, po kterou rodič bude rodičovský příspěvek pobírat, je na jeho uvážení. Pro své rozhodnutí by však rodič měl mít dostatek informací, tak aby nebyl v důsledku neznalosti právní úpravy krácen na svých právech.¹²

Obecná poučovací povinnost vyplývá ze správního řádu.¹³ Tato povinnost je v sociální oblasti doplněna také o povinnost poskytnout informace o hmotném právu, tj. o podmínkách pro poskytnutí sociálních dávek.^{14,15} V zákoně o státní sociální podpoře, na rozdíl od zákona o pomoci v hmotné nouzi,¹⁶ sice není poučovací povinnost výslovně uvedena, z povahy věci lze však dovodit, že též v agendě státní sociální podpory jsou pracovníci úřadu práce povinni poskytnout klientům informace o jednotlivých sociálních dávkách a o podmínkách pro jejich přiznání, a umožnit jim tak uplatňovat jejich práva.¹⁷ Poskytování základního poučení o možnostech volby výše rodičovského příspěvku

splátky dávky. Srov. oznámení ze dne 26. 11. 2021, č. j. 145615/21/PZ, a oznámení ze dne 29. 11. 2021, č. j. 147337/21/PZ.

8 Rozhodnutí ze dne 9. 12. 2021, č. j. 151967/21/PZ.

9 Rozhodnutí ze dne 12. 1. 2022, č. j. 5175/22/PZ.

10 Rozhodnutí ze dne 23. 2. 2022, č. j. MPSV-2022/29403-912, a sdělení ze dne 9. 3. 2022, č. j. MPSV-2022/44565-912.

11 Srov. § 30 odst. 3 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

12 Srov. zprávu o šetření veřejného ochránce práv ze dne 2. 3. 2020, sp. zn. 4787/2019/VOP, dostupnou na <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/8760>.

13 Srov. § 4 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

14 Srov. VAŠÍČKOVÁ, Andrea. PAULUSOVÁ, Magdalena. Poučovací povinnost o nepojistných sociálních dávkách. Listy sociální práce, 2013, roč. 1, č. 0, s. 10–11.

15 Širší poučovací povinnost o hmotném právu v sociálním zabezpečení zdůrazňují ve své ustálené judikatuře také správní soudy (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. srpna 2007, č. j. 4 Ads 54/2006-68, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. října 2007, č. j. 6 Ads 80/2007-44, rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 6. 2020, sp. zn. 19 Ad 2/2020-30, dostupné na www.nssoud.cz).

16 Srov. § 64 odst. 1 písm. b) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

17 Srov. § 4 odst. 4 správního řádu.

je rovněž v souladu s principy dobré správy (zejména princip vstřícnosti a přesvědčivosti)¹⁸ a principem veřejné správy jako služby veřejnosti¹⁹.

Poskytne-li úřad práce svému klientovi nějaké poučení, měl by ho také patřičným způsobem zaznamenat. Pokud je poučení poskytnuto v rámci ústního jednání, mělo by být zachyceno v protokolu o tomto jednání.²⁰ V případě, že je klient poučen při podání žádosti o dávku, mám za to, že by mělo být dostačující, je-li poučení čitelně poznamenáno v samotné žádosti a stvrzeno podpisem klienta.

Úřad práce uvedl, že stěžovatelku při podání žádosti náležitě poučil, a to i o volbě výše rodičovského příspěvku. O poskytnutém poradenství nepořídil žádný záznam, neboť dostatečné informace dle něj obsahuje přímo formulář žádosti o dávku.

V absenci pořízení protokolu či záznamu o konkrétním poučení stěžovatelky ohledně volby výše rodičovského příspěvku spatřuji pochybení úřadu práce. Formulář žádosti o rodičovský příspěvek sice obsahuje informace o limitech měsíční splátky rodičovského příspěvku, tyto informace jsou však pouze obecného charakteru. Ústní poučení, které dle vyjádření úřadu práce jeho pracovníci poskytují při podání každé žádosti o rodičovský příspěvek, je, na rozdíl od poučení ve formuláři, adresné a reflektuje situaci konkrétního klienta. Pokud konkrétní poskytnuté poradenství není nikde zachycené, nelze postup úřadu práce náležitě přezkoumat nadřízeným orgánem či soudem, a ani já se k němu nemohu adekvátně vyjádřit.

Jakkoli mohla být stěžovatelka o volbě výše rodičovského příspěvku poučena při podání žádosti, **mám za to, že ji úřad práce po obdržení dotazu na navýšení rodičovského příspěvku v červenci 2020 měl upozornit, že nečerpá maximální možnou měsíční výši dávky.** Ze stěžovatelčiny volby měsíční splátky dávky lze usuzovat, že chtěla rodičovský příspěvek čerpat až do čtyř let věku nezletilého. Právě tato skutečnost v kombinaci s poučením, jež jí úřad práce poskytl na základě jejího dotazu, měly zásadní vliv na rozsah vyčerpané částky rodičovského příspěvku. Stranou v tuto chvíli ponechávám neumožnění nové volby měsíční výše dávky (k tomu blíže viz část C.3).

Úřad práce stěžovatelku poučil, že musí nejprve dočerpat dosud nevyplacenou část rodičovského příspěvku a teprve následně se může domáhat doplacení zbylé části dávky odčerpané biologickou matkou nezletilého. Domnívám se, že po obdržení tohoto sdělení stěžovatelka nabyla dojmu, že později jí bude dávka doplacena v plném rozsahu, a nepovažovala proto za nezbytné měnit zvolenou výši měsíční splátky dávky. Uvedené dovozují z e-mailové zprávy ze dne 12. 8. 2021, kterou stěžovatelka adresovala pracovníci úřadu práce. V ní mimo jiné uvádí: „*vždyť instrukce od Vás byla jasná, musím nejprve počkat, až dítě dovrší 4 let a skončí rodičovská, dříve nemohu dle Vašich instrukcí žádat...*“

Pokud by úřad práce stěžovatelku společně s předmětným poučením upozornil, že nečerpá nejvyšší možnou měsíční částku rodičovského příspěvku, jsem přesvědčen, že by se přinejmenším dotázala, proč ji úřad práce na danou skutečnost upozorňuje.

18 Principy dobré správy, dostupné na <https://www.ochrance.cz/dokument/principy-dobre-spravy/>.

19 Srov. § 4 odst. 1 správního řádu.

20 Srov. § 18 správního řádu.

Dozvěděla by se tak, že sdělení pracovnice úřadu práce pochopila špatně. Od září 2020²¹ by následně mohla požádat o navýšení měsíční splátky dávky, aby k dočerpání celkové částky rodičovského příspěvku došlo co nejdříve a ona se mohla dovolávat v její prospěch svédčících rozsudků.

Pochybení úřadu práce jsem neshledal, pokud jde o obsah poskytnutého poučení po obdržení stěžovatelčina dotazu na navýšení rodičovského příspěvku. Z vyjádření úřadu práce a jím zaslané dokumentace vyplývá, že postupoval v souladu se stanovisky generálního ředitelství Úřadu práce ČR a Ministerstva práce a sociálních věcí k dané věci. Pro úřad práce jsou tato stanoviska závazná.²²

C.2 Metodické vedení ve věci nepřihlížení k odčerpané části rodičovského příspěvku předchozí pečující osobou

Dne stanoviska odboru 44 Ministerstva práce a sociálních věcí, č. j. MPSV-2017/148771-441, se rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, č. j. 6 Ads 21/2017-23, vztahuje ke konkrétnímu případu odčerpání části rodičovského příspěvku pěstouny na přechodnou dobu a tuto premisu nelze obecně rozšiřovat na všechny situace, kdy dojde k převzetí dítěte jinou osobou, již bylo svěřeno dítě do čtyř let věku. K dané otázce se vyjádřilo také generální ředitelství ÚP ČR při metodickém dni dávek státní sociální podpory konaném dne 15. 3. 2018. Dle generálního ředitelství v případě převzetí dítěte do trvalé péče nahrazující péči rodičů nelze bez rozhodnutí odvolacího orgánu o přezkumu, odvolání nebo rozsudku doplatit rodičovský příspěvek odčerpaný jinou osobou než pěstounem na přechodnou dobu. Oba závěry ministerstvo a generální ředitelství ÚP ČR potvrdily na metodickém dni SSP konaném dne 28. 3. 2019.

Nespatřuji důvod k tomu, aby při změně pečující osoby bylo čerpání celkové částky rodičovského příspěvku vázáno na uplatnění opravného prostředku. Z citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu a na něj navazujícího rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 12. 2019, č. j. 32 Ad 4/2019-29, vyplývá jednoznačný závěr, že při změně rodiny dítěte nelze celkovou výši rodičovského příspěvku považovat za částku, kterou sdílí obě pečující osoby z první i druhé rodiny. Úřad práce by tak při posouzení nároku a stanovení výše rodičovského příspěvku osoby, která převzala dítě do trvalé péče nahrazující péči rodičů, měl bez dalšího vycházet z celkové částky rodičovského příspěvku, tj. 300 000 Kč, a nepřihlížet k částce dávky vyplacené předchozí pečující osobě.²³

Judikatura není v našem právním systému pramenem práva, a její závěry tak nejsou obecně závazné. Je jí však přisuzována tzv. argumentační závaznost. V případě Nejvyššího správního soudu uvedené vyplývá přímo ze soudního řádu správního, neboť jeho úkolem

21 Volbu výše rodičovského příspěvku lze měnit nejdříve po uplynutí tří celých kalendářních měsíců, po které byl rodičovský příspěvek vyplácen (ustanovení § 30 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře).

22 Závaznost stanovisek a jiných vnitřních předpisů vyplývá ze vztahu nadřízenosti a podřízenosti v rámci veřejné správy. Srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 8. 2010, č. j. 2 Afs 53/2010-63, dostupný na <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentOriginal/Html/619205>.

23 Srov. zprávu o šetření veřejného ochránce práv ze dne 16. 2. 2021, sp. zn. 6954/2020/VOP, dostupnou na <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/9402>.

je mimo jiné sjednocování praxe, a to nejen soudní, ale i správní.²⁴ Použitelnost judikatury krajských soudů v řízeních před správními orgány je pak třeba dovodit především z ústavního požadavku na ochranu právní jistoty adresátů veřejné správy a jejich legitimního očekávání ve vztahu k rozhodování správních orgánů.²⁵ Případné odchýlení se od rozhodovací praxe, zejména pak jde-li o praxi ustálenou, proto musí být náležitě odůvodněné.²⁶

Lze-li dospět k závěru o argumentační závaznosti soudních rozhodnutí v rámci rozhodovací činnosti správních orgánů, je třeba ho vztáhnout na činnost všech správních orgánů, a to i na nejnižších instancích. Jinými slovy, v šetřené věci a jí obdobných řízeních by z citovaných rozsudků měl vycházet již úřad práce, a nikoli až ministerstvo v rámci odvolacího či přezkumného řízení. Pokud si úřad práce nebude jistý ohledně aplikovatelnosti předmětného závěru soudů na nějaký konkrétní případ, může danou věc prokonzultovat s nadřízeným orgánem.

Jak už jsem ale uvedl, z mého pohledu z citovaných rozsudků vyplývá jednoznačný závěr. V tuto chvíli si nejsem vědom situace, která by vyžadovala nějakou hlubší správní úvahu ohledně jeho vztahování na konkrétní případ. Úřad práce v zásadě musí posoudit pouze to, zda má nová pečující osoba nárok na rodičovský příspěvek a zda nejde o tutéž rodinu. Odpoví-li si na obě otázky kladně, měl by nové pečující osobě umožnit čerpání celkové částky rodičovského příspěvku.

V metodickém vedení generálního ředitelství ÚP ČR a Ministerstva práce a sociálních věcí ohledně možnosti dočerpání rodičovského příspěvku při změně pečující osoby proto shledávám pochybení. V šetřené věci předmětný metodický výklad vedl k tomu, že stěžovatelka z částky 152 000 Kč, která byla na dávce vyplacena biologické matce nezletilého, získala pouze 7 592 Kč. Z celkové částky rodičovského příspěvku tak vyčerpala jen něco málo přes polovinu, konkrétně 155 592 Kč.

C.3 Volba výše rodičovského příspěvku

Volbu výše rodičovského příspěvku je možné v průběhu čerpání dávky měnit, nelze tak však učinit zpětně.²⁷ Posledně uvedené je třeba vykládat tak, že měsíční výši rodičovského příspěvku nelze měnit v uplynulém období, za které byla dávka přiznána a vyplacena.

24 Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 11. 2016, č. j. 2 Afs 165/2016-26, dostupný na <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentOriginal/Html/640302>: „Z povahy a postavení Nejvyššího správního soudu (viz zejm. § 12 odst. 1 a § 17 odst. 1 s. ř. s.) plyne, že právní názory vyslovené v jeho rozhodnutích mají být zásadním vodítkem pro správní orgány i instančně podřízené správní soudy v obdobných věcech; takový právní názor je navíc závazný v jiných obdobných případech i pro samotný Nejvyšší správní soud a lze jej v jeho precedenčním účinku zvrátit jen rozhodnutím rozšířeného senátu či rozhodnutími ‚nadřízených‘ soudních orgánů.“

25 Srov. například nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. II. ÚS 252/04, dostupný na <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=46906&pos=1&cnt=1&typ=result>.

26 Srov. například nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2021, sp. zn. I. ÚS 1343/20, dostupný na <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=115781&pos=1&cnt=1&typ=result>. Nález Ústavního soudu se vyjadřuje k rozhodovací praxi soudů, jeho závěry lze ale dle mého názoru přiměřeně vztáhnout i na činnost správních orgánů.

27 Ustanovení § 30 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře.

V situaci, kdy je rodiči nově přiznán nárok na dávku, který mu byl původně odepřen, měla by mu být umožněna i nová volba výše dávky.

Stěžovatelka rozhodnutí o zániku nároku na rodičovský příspěvek k 30. 6. 2021 úspěšně napadla odvoláním. Na základě toho jí úřad práce vyplatil rodičovský příspěvek ještě za červenec 2021. Neumožnil ji však změnit zvolenou výši dávky s odůvodněním, že ministerstvo mu v odvolacím rozhodnutí uložilo, aby vycházel z naposledy vydaného oznámení o výši dávky.

Jsem si vědom toho, že právním názorem vysloveným v odůvodnění odvolacího rozhodnutí je úřad práce vázán.²⁸ Zároveň ale platí, že správní orgán je povinen rozhodovat na základě skutkového a právního stavu v době rozhodování.²⁹ Dojde-li tedy po zrušení původního rozhodnutí ke změně skutkového stavu, úřad práce ji musí při svém rozhodování zohlednit. Nová skutková zjištění představují jednu ze situací, kdy může dojít k prolomení povinnosti následovat závazný právní názor nařízeného orgánu, případně soudu.³⁰

Stěžovatelka v návaznosti na odvolací rozhodnutí požádala úřad práce o navýšení měsíční splátky rodičovského příspěvku od června 2021 na nejvyšší možnou částku. Ve vztahu k rodičovskému příspěvku za červen 2021 úřad práce nemohl vyhovět žádosti stěžovatelky, neboť zpětnou volbu přiznané a vyplacené dávky nelze provést. Zvýšení dávky za červenec 2021 však dle mého názoru měl umožnit. Stěžovatelce původně rodičovský příspěvek za daný měsíc nebyl vůbec přiznán. Zbývající část rodičovského příspěvku totiž nedosahovala stěžovatelkou zvolené výše, a proto ji úřad práce vyplatil společně s dávkou za červen 2021.³¹ Fakticky tedy volbu výše dávky na červenec 2021 neuskutečnila.

Žádost stěžovatelky o navýšení dávky je novou skutečností, kterou měl úřad práce zohlednit v rámci řízení o jejím rodičovském příspěvku. V tomto směru bylo přípustné se odchýlit od odvolacího rozhodnutí, neboť ministerstvo v době jeho vydání nemohlo předpokládat, že stěžovatelka požádá o změnu výše dávky. Proto úřadu práce uložilo, aby při výplatě dosud nevyplacených dávek za jednotlivé měsíce vycházel z naposledy vydaného oznámení o výši dávky.

Na základě uvedeného musím konstatovat pochybení úřadu práce spočívající v tom, že stěžovatelce neumožnil provést novou volbu výše rodičovského příspěvku poté, co jí na základě rozhodnutí odvolacího orgánu byla dávka přiznána na další období. Ve stěžovatelčině případě není závažnost pochybení úřadu práce tak zřetelná, neboť se jednalo výplatu dávky pouze za jeden měsíc. Výklad úřadu práce však prakticky znemožňuje provést novou volbu výše dávky v situaci, kdy se pečující osoba na základě opravných prostředků nebo rozhodnutí soudu domůže nepřihlížení k částce dávky vyčerpané předchozí pečující osobou. Pokud taková osoba nečerpá nejvyšší možnou výši dávky, může mít daný výklad výrazný dopad do její finanční sféry.

28 Ustanovení § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu.

29 Viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 8. 2018, č. j. 1 As 165/2018-43, dostupný na <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentOriginal/Html/647518>.

30 Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2019, č. j. 2 Ads 260/2019-30, dostupný na <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentOriginal/Html/652532>.

31 Podle § 30 odst. 6 zákona o státní sociální podpoře.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám ředitelce Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Příbrami, generálnímu řediteli Úřadu práce ČR a ministrovi práce a sociálních věcí. Podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřili ke zjištěným pochybením a informovali mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

O svých zjištěních a závěrech informuji rovněž stěžovatelku.

Brno 2. listopadu 2022

JUDr. Stanislav Křeček v. r.
veřejný ochránce práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)